

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cavssa Helvetica Orthodoxae Fidei

Murner, Thomas

Lucernae, 1528

VD16 M 7034

Septimvs Argvens, Iohannes Hess de Appenzell, cuius argumenta post hanc responsione[m] Eckij habes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29525

CONCLUSIO QVARTA.

Salomon tam ædificarat templū sumptuose, dicit hoc deum illi præcepisse, ibi permaneat. Si ergo deus præcepit, ergo res bona fuit. Et sicut Paulus dicit, Quæcunq; scripta sunt ad nostram doctrinā scripta sunt & salutem. Quare ex Salomone dñs Henricus bene didicisset ecclesiarū expensas, per diuites factas deo placitas. Ad argumentū Iudæ proditoris, responderet deum in rebus externis nullā habere cōplacentiam, dico nunquid & Magdalenæ ungentū etiā res erat externa, nunquid ecclesiæ sacramenta externa sunt res, omnis nostra elemosinarū largitio, nunquid externa res erat, uel hæc res deo non placet. Ridicule me inducit nos scire ubi nos calceus urgeat, imagines habere nobis deseruire, me fortasse pro pictore, uel imaginū artifice intuens, quare mihi imagines deseruiunt, certe uictū ex eis non habeo. Sed in ueritate bene Christianis imagines deseruiunt, ut inde docti moneantur, docēt enim monentq;. Adhuc in sua perstat temeritate, sine literis dicens deum in imaginibus nullā habere cōplacentiā, eiusce modi dicti literas nō habēs. In summa scripturas adferat non falsatas neq; dilaceratas, alioqui non respondebo, apud laudabilem ritū totius uniuersalis ecclesiæ permanens.

SEPTIMVS ARGVENS, IOHANNES

Hess de Appenzell, cuius argumenta post hanc responsionē Eckij habes.

In nomine tuo dñe Ihesu Christe, Amen. Iam unius horæ spatio Iohannes Hess loquutus est cōtra imagines Christi & sanctorū, & quū eum audiui, iā mirari cesso Zwingliū irasci dñs Heluetijs cōfederatis, q̄ ante aliquot annos hos gigantes passim nō sunt disputare. Quod in deū credit nihil est satis, quod omne bonū ex deo sperat, optime facit, sic equidem in deum est sperandū, quod deus etiā dilectissimos amicos suos sanctos uolo exaudit in eorū intercessiōe. Quia uero David inducit Matthæū, Iacobū, quod deū rogare ac petere debeamus, Dilecte Hess quis aliter dixit, illo non debes tempus inutiliter

COLLATIO XLVI.

inutiliter perdere, Christiani sumus, hæc omnia nouimus, sed in uerbis Iacobi intermisisti hæc uerba in fide, qui petit nihil hesitet in fide, iactitat se ueteris testamēti, ubi dicit imagines prohiberi, hodie auditū est omnes textus loqui de idolis. At uerecundē is in corde suo, qui unicus uult esse probus, uniuersam Christianitatē tot annis, tot hominū milia, audet idolatriæ insimulare & condemnare. Vnicū dictū contra imagines inducit Deut. iij. sed in fine dicti suā habet solutionē, ubi prohiberi imagines idolorū, ubi dicitur ne forte errore decepti adores ea, & diuino cultū seruias eis. Si quis a probo Christiano sciscitet, adoras ne imaginem hanc lignēā diuæ Mariæ, procul dubio respondebit imaginē quidem ueneror, nolens ei ullā irreuerentiā fieri, sicut eas imaginū expugnatores exurunt, sicut nec ego paterer, si quis meis imaginib⁹ aut armis uel insignijs dñorū meorū iniuriā & contumeliā inferret, sed lignum ego non adoro, inclino, flecto, non ligni causa, sed Mariæ, quæ per hanc figurā significat, estq; probo Christiano homini cum imagine non aliter quā si quis per conspiciat uetur, uisus enim nō in speculū dirigit, sed penetrat in aliud quod uidere cupit. Sic & probi Christiani mens in imagine Ihesu & sanctorū non hæret, sed in cœlū penetrat, ubi dñs est Ihesus cum suis sanctis, sic etiam ecclesia Iohānes Hærs. docere debuisset, mansissetq; sic dñs Iohannes Hærs. Vt autē ipse cum suo socio discat qualiter scripturæ sint in manus assumendæ, neq; sic crude uorandæ. Inducā contra eum scdm̄ intellectū diuini Damasceni textū, qui uolente deo, suam erroneā mentē euerter, Moyses ait. Non uidistis aliquā similitudinem in die in qua locutus est uobis dñs in Oreb, ne forte decepti faciatis uobis imaginē &c. Nunc autē per oppositū sequit ex eo, quā uidimus (hoc est ecclesia uidit) deum nobis loquutū in humana imagine, sicut Paulus ad Philip. ait, Assumpsit formā seruī in similitudinē hominū factus, & habitu inuētus ut homo. At nunc si deus in corporali imagine uisus est, quare ergo in ea effigie

CONCLUSIO QVARTA.

ea effigie non depingeret, quumq; probus aliquis Christianus intueret sui dei creatoris & redemptoris imaginē, quomodo tam esset frigidus & ingratus, quod in imaginis huius representatione, dñi non recordaret, eumq; laudaret. Scio neq; Zwingliū, neq; Hessum bono animo luros si eorū imagines exurerent, sicut Zwinglio est factum, & hoc ipse conquerit. Video em̄ oportere dñm Ihesum his domi cellis acturum gratias, quia ejus imaginē & uenerandæ uirginis Marię combusserint. Bonus ille Hesso plenus est literarū, & dicens adhuc plurimas habere scripturas contra imagines, ego non credo, si quas aut̄ habeat, educat, confidēter ei respondebo. Quinq; causas suæ seductoriæ doctrinæ inducit ad imaginū expugnationē, quod ad hoc rithmice consonat, sicut consonare faciunt in rithmis pueruli ecclesiæ turrim & balneū siue æstuariū. Primo dicit deum nostrū esse deum, uerū est, ergo propter hoc nullam habebimus imaginē, deus etiā eorū erat deus, quibus facere præcepit imaginē Cherubin in templo, & Iudæi ex diuino præcepto imagines in templo habuere, & hij noui Christiani sine dei præcepto, imagines euertere uolunt. Secūdo inquit deū solū adorandū, sed & hoc nunquid ego facere poterō, quum per dei uel crucifixi imaginē ad hoc moneor. Tertio deo dicit solo seruiendū. Dico scdm̄ eius intellectū nullū rāsticū hercinia syluæ seruū reteturū, deo inq; unico seruiendū est diuino cultu & honore. Quarto ait deū solū uenerandū seu honorandū, quare ergo diuus Paulus ad Ro. xiiij. ait. Reddite ergo omnibus debita, cui tributū tributum, cui uectigal uectigal, cui timorē timorē, cui honorem honorem. Sed & ego reor, quū adhuc sacerdos erat Hesso, & ipsum quoq; a subditis terræ suæ, nomine dñi Iohannis salutatū hoc libenter habuisse. Dicitū Esaiæ allegatū non inteligit. Deus ait honorē meū (hoc est diuinū honorē) alteri nō dabo, neq; hoc ullus facit Christianorū. Quinto deum ait ex operibus cognosci Ro. i. Dico uerū esse, sed quum opera illa

Dd

COLLATIO XLVI.

nobis quotidiana sunt atq; cōmunia minus hinc admiratiōnis habemus Christū ex aquā uinum fecisse mirandū erat, & quum (ut Augustinus ait) quottannis ex aqua in uite uinum facit, nemo miratur, Omnes arbores, lapides, ligna, opera sunt dei. Futurū ut Hesso mille pertranseat arbores ut ceteri, neq; dñi Ihesu recordaret, ubi tamen ad crucifixi imaginem peruenerit, eam uidet, oportet ut eius recordet. Ideoq; non Christianū sed Thureicū est dñi imagines ita auferre & deleere. Hic se iactitat quomodo post suā falsam doctrinā prædicatam, populū fuerit adhortatus, pro uero intellectu exorare, uerum si id prius fecisset, quæsissetq; uerum intellectū apud deum & ecclesiā, & non in libellis Zwīnglij. Multa de alicuius ecclesiæ audiētia interfatus, si quid cum imaginibus præsumperint a spiritu sancto illustrati. Ego uero dico, si non essent hī falsi prædicatores, maneret optime pacatus qui uis de cōmunitate, neq; temerarent tales innouationes facere infide. Sed nunquid ita debent hī indocti sacerdotes probis istis hominibus in uillis & ciuitatibus persuadere, se in fide talem habere facultatē, ordinandi, statuendi, destituendi, id si ita fuerit faciendū, tot habebimus fides quot habemus uillulas, sed & omni anno nouā fidem, & profecto citius quod deus auertat, una est ecclesia, etiā & Paulo dicente, unus est deus, una fides, unum baptisma. Ad hoc quod Hesus imagines se ueneratū fuisse, & per eas orarit, spondet se ultro hoc non facturū. Verū & hoc plerisq; alijs interdiciē, qui libētius uel in Aquisgranū uel Romam peregrinarent. Sed propter deum eum rogo, recordet uniuersalē Christi ecclesiā meliorē nosse intellectū uerbi dei, plusq; illustret spiritu sancto, quam ipse unica persona. Non se ut lucifer extollat, sed in humilitate desistat a suo errore, teneatq; cum uniuersali & catholica Christi ecclesia, neq; cōtra imagines depugnet, sed suos subditos doceat, qualiter imaginibus utendū sit, caueantq; abusus ut eo in sacerdotali dignitate, quam ad tempus fuit aspērnatus, cum eis

CONCLUSIO QVARTA.

cum eis uitam æternam mereatur, Amen.

Sequens argumentatio errore, Eckij
responsioni postposita est.

IOHANNES HESS DE APPENZELL.

Pater cœlestis per Ihesum Christum, nobis omnibus concedat suam diuinā pacem & benedictionē, Amen. Quia exposcor fidei meæ rationē reddere & doctrinā. Præcipue articuli ratione de imaginibus, sum ego, iuuāte me deo, hoc quam potero, breuissime facturus, posteaq; passurus responsionem dari ab eruditissimo doctore Eckio, nihilominus & ego mansurus apud scripturas, patiarq; fieri deinde quod iustum est. In nomine dñi primo credo in deum, didiciq; in deū credere, sperare & fidere, eumq; solum adorare, inuocare, & ab eo omne bonū prætolari. Per Dauidem deus loquitur xlix. Psal. Et inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me. Mat. xxi. dicit in epistola sua Iacobus. Si quis aut uestrū indiget sapientia, postulet a deo &c. Postulet aut in fide, nihil hesitans. Qui enim hesitat, non æstimet homo ille quod accipiat aliquid a dño. Mens & opinio mea imaginum ratione est, oēs imagines quæ aliquo modo honorant, ubicūq; sint, tolli debere, ea de causa, quod eiusmodi deus claris uerbis prohibeat, plæriscq; in locis ueteris testamēti. Et in nouo testamento nullum sit præceptum illas fieri uel haberi, eo ut supra dictum est modo. Hodie aliqua ueteris testamēti dicta allegata fuere, nominatim Exo. xx. Deut. iiii. dicit dñs. Non uidistis aliquā similitudinē in die qua locutus est uobis dominus in Oreb de medio ignis, ne forte decepti faciatis uobis sculptā similitudinē, aut imaginem masculi uel fœminæ, similitudinē omniū iumentorū quæ sunt supra terrā, uel auīū sub cœlo uolantiū, atq; reptiliū quæ mouentur in terra, siue piscium qui sub terra morātur in aquis, ne forte eleuatis oculis ad cœlum uideas solem & lunam, & omnia astra cœli, & errore deceptus, adores ea & colas, quæ creauit dominus

Dd ij

COLLATIO XLVI.

deus tuus, in ministeriū cunctis gentibus, quæ sub cœlo sunt
&c. Dicitū præallegatū Exo. xx. una cum isto iam adducto,
cum plerisque alijs, me instruunt, imagines ueneratas tollera-
ri non posse. Occasionē quoque mihi præstant aliqua sacrarū
literarū dicta, causas ostendentia, quam ob rem deus imagi-
nes interdixerit. Primo quod noster sit deus, ideoque dixit Exo.
xx. Ego sum dñs deus tuus, quæ te duxit ex Aegypto seruitutis
domo. Est quoque & unicus deus noster, & præter eum non
est alius. Esa. xliiij. altera est causa, quippe quod a nobis so-
lus deus adorari uelit & inuocari, uti habemus Deutero. vi.
Matth. iij. Tertio, uult deus ut illi soli seruiat lib. i. Reg. viij.
cap. Matth. iij. Quarto uult deus ut omnis ei honor tribuat,
Esa. xliij. & xlvij. ubi dicit honorem meum alteri non dabo.
Quinto, plus uult ex operibus suis deus cognosci, ex suis cre-
aturis, quā uel ex nostris operibus aut rebus, quæ ipsi facimus,
sicut nos Paulus docet ad Ro. i. Eiuscemodi textus ego aliqui
ut dictū est, populo prædicauī, iuxta tamen nihilominus sæ-
pissime dixi, ut domū abeant, deum fideliter imploraturi pro
uero intellectu. Ad quæ sic ego dico, si qua parochialis audi-
entia, comunitasue, a deo per eius uerbū illuminata, in seipsis
experti, cum imaginibus fecisse sese easque ex simplicitate ado-
rasse, inuocasse, consolationē & auxiliū ab eis quæsisse, plus
quā hoc diuinū uerbū pati queat. Sicque omnes cōmuniter con-
cordes auferre eiusmodi imagines in quibus se lesissent, ut
exinceps nulla fragilitate & imaginū præsentia, nō denuo in
priores errores inciderent, non credo ego tales peccasse. Et si
iuxta hæc nolim ego quenque scandalizare, sed unicuique iudi-
candū permittere suæ consciētiae, quō in corde suo imagines
habeat. Huius autē me reū dedo, plus me cōsolatiōis & auxiliij
ante certa tpa, ex incogitantia apud imagines quæsisse, eisque
honore impedisse quā ex scripturis pbare potuerim, spero tñ
me ultro nō facturū. Ex quibus quod uerbis ego cū scripturis pma-
neo hodie & nūc adportatis, & si quæ meliores adduci poterūt.

Octauus